

קולומיאה

(קולומיאה; גרמנית: Kolomea; פולנית: Kolomyja; רוסית: Kolomyya). עיר במערב אוקראינה שבברית המועצות, על נהר פרוט. ב-1772-1918 היתה כלולה בגליציה, שבשלטון אוסטריה, ובין שתי מלחמות העולם היתה כלולה בפולין. ב-17 בספטמבר 1939 נכבשה בידי הצבא האדום וסופחה לברית המועצות.

יהודים ישבו בק' למן המאה ה-16. ערב מלחמת העולם השנייה ישבו בק' כ-15,000 יהודים. אחרי פרוץ המלחמה בספטמבר 1939 הגיעו לק' אלפי פליטים יהודים ממערב פולין שנכבשה בידי הגרמנים.

עם פלישת הגרמנים לברית המועצות ב-22 ביוני 1941 נמלטו מזרחה מאות מיהודי ק'. ב-30 ביוני פינה הצבא הסובייטי את העיר, וכעבור שלושה ימים, ב-3 ביולי, נכנסו אליה ההונגרים, בעלי בריתם של הגרמנים. באותם שלושה ימים פרעו הלאומנים האוקראינים ביהודי המקום. המושל הצבאי ההונגרי ריסן במידה רבה את האוקראינים. במחצית הראשונה של חודש יולי הוטלו על בני הקהילה גזירות רבות, כגון ענידת סרט ועליו מגן דוד, החרמת רכוש, הגבלות תנועה ועבודות כפייה. ב-1 באוגוסט 1941 עברה העיר לניהולם הישיר של הגרמנים, והמדיניות כלפי היהודים הוחמרה. ב-19 באוגוסט 1941 נדרשו היהודים לשלם כופר בסכום גדול ולמסור חפצי ערך. באוגוסט הוקם היודנרט. בראשו הועמד מרדכי הורוביץ: רבים מהניצולים מציינים את פעילותו המסורה למען בני הקהילה, ולעומתם מצביעים אחרים על כך שנהג להיענות לכל הדרישות החומריות של השלטונות הגרמנים.

ב-12 באוקטובר 1941 היתה בק' אקציה רבת היקף ראשונה. הגרמנים והמשטרה האוקראינית ריכזו כ-3,000 יהודים בבית הכלא, וכעבור כמה ימים הוציאו להורג בבורות ענקיים בחורשה ליד הכפר שבפרובצה (Sheparovtse), כשמונה קילומטרים מק'. ב-6 בנובמבר 1941 שוב נחטפו מאות יהודים, ואף הם נרצחו באותו מקום.

ב-23 בדצמבר 1941 נצטוו כל היהודים בעלי הדרכונים הזרים להתייצב בגסטפו. כ-1,200 יהודים נשמעו להוראה, הועברו לשפרובצה ונרצחו שם. ב-24 בינואר 1942 אסרו הגרמנים כ-400 משכילים יהודים ואחרי עינויים רצחום.

ב-25 במרס 1942 הוקם הגטו ורוכזו בו יותר מ-18,000 נפש. צפיפות, מחלות ורעב הפילו חללים רבים. על אף התנאים הקשים אורגנו בגטו פעולות חינוך ותרבות. בימים 3-4 באפריל 1942 הוצאו מן הגטו כ-5,000 נפש ושולחו למחנה המוות בבלז'ץ, וכ-250 איש נרצחו בסמטאות הגטו. בסוף אפריל 1942 הוכנסו לגטו יהודים מיישובי הסביבה: קוטי (Kuty), קוסוב (Kosov), זבלוטוב (Zablotov) ועוד.

באקציה שהיתה ב-7 בספטמבר 1942 הובלו כ-7,000 יהודים לבלז'ץ, ועוד כ-1,000 נרצחו בגטו עצמו. עד אוקטובר 1942 נמשכו רציחות ספורדיות. ב-11 באוקטובר 1942 החלה עוד

אקציה, במהלכה נלקחו להשמדה ילדים מבית היתומים, ועוד כ-4,000 נפש נשלחו לבלז'ץ. במחצית השנייה של אוקטובר 1942 התאבד יושב ראש היודנרט מרדכי הורוביץ. באקציה של 4 בנובמבר 1942 נטבחו בגטו עצמו כ- 5,000 נפש, וכעבור יומיים הובלו כ-1,000 יהודים לכפר שפרובצה והוצאו להורג ביריות. ב-20 בינואר 1943 רוכזו שרידי הקהילה, כ-2,000 נפש, בכמה בתים בגטו, וב-2 בפברואר חוסל הגטו סופית ואחרוני יושביו נרצחו בגיא ההריגה שבשפרובצה.

ב-29 במרס 1944 שוחררה ק' בידי הצבא הסובייטי, ומהמחבואים יצאו כמה עשרות ניצולים. כעבור כמה ימים ערכו הגרמנים התקפת נגד והתקרבו אל העיר, הניצולים נאלצו להימלט מן העיר, ורק באוגוסט 1944 חזרו אליה. חלק משרידי הקהילה עברו לרומניה בדרכם לארץ ישראל, והאחרים פנו מערבה לפולין ומשם המשיכו רובם לארץ ישראל או למדינות אחרות.